

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE

BACHELOR OF COMMERCE (B.COM)

EXAMINATION: DECEMBER - 2025

THIRD SEMESTER

Subject: Environmental Studies (BCOM23-306)

Date: 23/12/2025	Total marks: 60	Time: 2.00 pm to 4.30 pm
-------------------------	------------------------	---------------------------------

Instructions: 1) Attempt all Questions
2) Figures to the right indicate full marks

Q. 1) Answer the multiple Choice questions. (Any 10) (10)

1. -----of a particular animal or plant species occurs when there are no more individuals of that species alive anywhere in the world - the species has died out.

a) Evolution	b) Emigration
c) Extinction	d) Immigration
2. Agricultural pollution is caused due to heavy use of -----.

a) Chemical Fertilizers	b) Water
c) Organic materials	d) soil
3. -----is an approach of area planning of natural resources specially land, water and plants for the socio-economic need of human society and community concerned.

a) Forest management	b) Watershed management
c) Land Management	d) Food Management
4. -----is an example of decomposer.

a) Grass	b) Lion
c) Bacteria	d) Eagle
5. -----hazard occurs due to radioactive pollution.

a) Nuclear	b) Thermal
c) Natural	d) None
6. Smoke from the Factory is an example of -----pollution.

a) Natural	b) Industrial
c) Vehicular	d) None
7. What's the reason behind the blue color of the sky?

a) he water vapor is present	b) The blue light gets absorbed by the air
c) The sunlight gets scattered due to the air molecules	d) The blue light is emitted through the atmosphere
8. What is the cause of the soil pollution?

a) Acid rain	b) Ozone
c) Aerosol	d) None of the above

9. Name the most frequent as well as naturally happening disaster.
 - a) Earthquake
 - b) Flood
 - c) Tsunami
 - d) None of the above
10. Global warming will cause the following problem.....
 - a) Melting of glaciers
 - b) Raising of ocean level
 - c) Sinking of islands
 - d) All the above
11. Deforestation generally decreases
 - a) Rain fall
 - b) Drought
 - c) Global warming
 - d) Soil erosion
12. Environment includes
 - a) Abiotic factors
 - b) Biotic factors
 - c) Nitrogen and Oxygen
 - d) Abiotic and Biotic components
13. Cigarette smoking is responsible for the greatest exposure to _____.
 - a) Carbon monoxide
 - b) Nitric oxide
 - c) Carbon dioxide
 - d) Sulphurdioxide

Q. 2) Write Short Note (Any 3) (15)

1. Human Population and Environment
2. Aquatic ecosystem
3. Economic benefits of forest resources
4. Importance of Environment
5. Causes of deforestation

Q. 3) Answer the following question in 150 words. (any 2) (20)

1. Write the Structure of Ecosystem.
2. What are the Methods of Conservation?
3. Describe the different causes of noise pollution and explain various measures to be taken to avoid noise pollution
4. What is Pollution? Explain the different types of Environmental Pollution.

Q. 4) Answer the following question in 300 words. (any one) (15)

1. Explain the three disciplines of environmental science with diagram.
2. Write down any two types of pollution its causes and measures.
3. What are Natural Resources Explain its types with diagram.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र. १ खालील प्रश्नांचे योग्य पर्याय निवडा. (कोणतेही १०)

(१०)

१. एखाद्या विशिष्ट प्राणीसंग्रह किंवा वनस्पती प्रजातीचा ----- होतो जेव्हा त्या प्रजातीचे पृथ्वीवरील सर्व घटक नष्ट होतात.
अ) उत्क्रांती ब) स्थलांतर (इमिग्रेशन)
क) नामशेषता ड) स्थलांतर (एमिग्रेशन)
२. कृषी प्रदूषण मोठ्या प्रमाणावर ----- च्या वापरामुळे होते.
अ) रासायनिक खते ब) पाणी
क) सेंद्रिय पदार्थ ड) काही नाही
३. ----- ही निसर्गसंपत्तीचे, विशेषतः जमीन, पाणी आणि वनस्पती यांचे नियोजन करण्याची आणि मानवी समाज व समुदायाच्या सामाजिक-आर्थिक गरजा पूर्ण करण्याची एक.
अ) वन व्यवस्थापन ब) जलसंवर्धन व्यवस्थापन
क) जमीन व्यवस्थापन ड) काही नाही
४. ----- हे विघटक (डिकंपोझर) चे एक उदाहरण आहे.
अ) गवत ब) सिंह
क) जिवाणू ड) गरुड
५. ----- हा किरणोत्सर्गी प्रदूषणामुळे होणारा धोका आहे.
अ) अणु (न्यूक्लियर) ब) नैसर्गिक
क) उष्णता (थर्मल) ड) काही नाही
६. कारखान्यातून निघणारा धूर हा ----- प्रकारच्या प्रदूषणाचे उदाहरण आहे.
अ) नैसर्गिक ब) औद्योगिक
क) वाहन प्रदूषण ड) काही नाही
७. आकाश निळे दिसण्याचे कारण काय?
अ) हवेमध्ये जलवाष्प असतो ब) सूर्यप्रकाश हवेतील अणूंमुळे विखुरतो
क) वातावरणातून निळा प्रकाश उत्सर्जित होतो ड) वातावरणातून निळा प्रकाश उत्सर्जित होतो
८. मृदा प्रदूषणाचे मुख्य कारण कोणते?
अ) आम्लवर्षाव ब) ओझोन
क) एरोसोल ड) वरीलपैकी काहीही नाही
९. ----- हा नैसर्गिक प्रदूषणाचा स्रोत आहे.
अ) वाहने ब) कारखाने
क) ज्वालामुखी ड) फटाके
१०. लोकसंख्यावाढीचा जीवाश्म इंधनाच्या साठ्यांवर काय परिणाम होईल?
अ) तो वाढेल ब) तो कमी होईल
क) तो स्थिर राहील ड) सांगू शकत नाही
११. ----- म्हणजे वनीकरण नष्ट करणे.

- प्र. २) टीपा लिहा. (कोणतेही ३) (१५)

 १. मानवसंख्या आणि पर्यावरण (Human Population & Environment)
 २. जलपरिसंस्था (Aquatic Ecosystem)
 ३. वनसंपत्तीचे आर्थिक फायदे (Economic Benefits of Forest Resources)
 ४. पर्यावरणाचे महत्त्व (Importance of Environment)
 ५. वनोंत्पादनाची कारणे (Causes of Deforestation)

प्र. ३) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाचे उत्तर १५० शब्दांत लिहा. (२०)

 १. परिसंस्थेची रचना लिहा (Structure of Ecosystem)
 २. संरक्षणाच्या पद्धती (Methods of Conservation)
 ३. ध्वनी प्रदूषणाची कारणे आणि उपाय (Causes and Measures of Noise Pollution)
 ४. प्रदूषण म्हणजे काय? पर्यावरणीय प्रदूषणाचे प्रकार स्पष्ट करा (What is Pollution and Its Types)

प्र. ४) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तरे ३०० शब्दांत लिहा. (१५)

 १. पर्यावरणशास्त्राच्या तीन शाखा स्पष्ट करा (आकृतीसह)
 २. कोणत्याही दोन प्रकारच्या प्रदूषणांचे प्रकार, कारणे आणि उपाय लिहा
 ३. नैसर्गिक साधनसंपत्ती म्हणजे काय? त्याचे प्रकार स्पष्ट करा (आकृतीसह)
